

Riigikogu maaelukomisjoni istungi protokoll nr 160

Tallinn, Toompea ja videosild

Teisipäev, 09. juuni 2026

Algus 14.00, lõpp 15.52

Juhataja: Urmas Kruuse (esimees)

Protokollija: Jaanika Lokk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Anti Allas, Siim Pohlak, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo

Komisjoni ametnikud: Marin Daniel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Merle Kruusimägi (nõunik)

Kutsutud: Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna juhataja Kristel Maidre ja sama osakonna nõunik Erkki Miller, Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Lauri Lelumees, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti peadirektor Margus Noormaa ning registrite ja teenuste osakonna juhataja Kristi Võikar, Maksu- ja Tolliameti aktsiiside osakonna juhataja Jekaterina Nikitina ja peaspetsialist Peeter-Tanel Orro (1. päevakorrapunkt); Riigikogu infonõunik Maiki Vaikla (1.–2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Ülevaade erimärgistatud diiselkütuse kasutamisest põllumajandustööde jaoks kohandatud veoautodes
2. Info ja muud küsimused

1. Ülevaade erimärgistatud diiselkütuse kasutamisest põllumajandustööde jaoks kohandatud veoautodes

Urmas Kruuse juhatas sisse päevakorrapunkti arutelu ning andis sõna Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (REM) esindajatele.

Erkki Miller andis ülevaate vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu valmimisest (lisa 1). Ta märkis, et nimetatud eelnõu aluseks on Vabariigi Valitsuse koalitsioonilepe 2025–2027, milles on märgitud (punkt 291): „Valitsuskoalitsioon jätkab erimärgistatud diislikütuse soodustuse rakendamist põllumajandussektoris, et hoida meie põllumajanduse positsiooni rahvusvahelises konkurents, lubades selle kasutamist nii põllumajandustöödel kasutatavates kohandatud veoautodes kui ka erivajaduse korral põllumajandust teenindavatel veokitel.“ Lisaks on eelnõul seos koalitsioonileppe peatüki 7.2 „Õigusriik“ üldiste põhimõtetega, milleks on ettevõtete, inimeste ja avaliku sektori halduskoormuse ning bürokraatia vähendamine ja uue halduskoormuse pealekasvu lõpetamine. Kõneleja andis ülevaate praegu kehtivast süsteemist ning märkis, et erimärgistatud diislikütust (EDK) võib kasutada põllumajandustoodete tootmiseks põllumajanduses kasutatavas masinas, traktoris, liikurmasinas ja kuivatis. Tegemist on

riigiabiga. EDK ostuõiguse saab põllumajandustoodete tootmisega tegelev juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja. EDK ostmiseks peab olema ostuõigus.

Urmes Kruuse palus selgitada, mida tähendab mõiste „põllumajanduses kasutatav masin“. Kas Euroopa Liidu (EL) õigus käsitleb selliseid masinaid laiemalt kui riigisisene õigus või on käsitlus sama?

Erkki Miller vastas, et aluseks on võetud EL-i energia maksustamise direktiiv, milles on nimetatud tegevusvaldkonnad, nt põllumajandustootmine. Ta lisas, et EDK-d on lubatud kasutada põllumajandusmasinates. Põllumajandusmasinate loetelu ei tulene EL-i õigusest, vaid on sätestatud Eesti õiguses.

Anti Allas küsis, kas kuivati kuulub põllumajandusmasina mõiste alla.

Erkki Miller kinnitas, et kuivatit käsitletakse põllumajandusmasinana.

Erkki Miller jätkas ettekandega ning andis ülevaate põllumajandusveokite määratlemise protsessist. Ta märkis, et 2023. aastal pöördusid põllumajandusettevõtjad ja põllumajandustehnika müüjad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poole ettepanekuga täiendada liiklusseadust põllumajandusveoki mõistega ning lubada sellistes veokites kasutada erimärgistatud diislikütust. Ettepanekut ei võetud arvesse. Seejärel toimusid arutelud Kliimaministeeriumi ja Rahandusministeeriumiga. 2024. aasta juulis koostas REM seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse ning 2025. aasta septembris saadeti vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise eelnõu EIS-i kaudu kooskõlastusringile. Ministeerium loobus põllumajandusveoki mõiste määratlemisest liiklusseaduses ja lähtus põhimõttest, et erimärgistatud diislikütust võiks kasutada tegevuse ehk põllumajandustoodete tootmise järgi, mis on kooskõlas ka EL-i energia maksustamise direktiiviga. Kõneleja tutvustas vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise eesmäärke ja EIS-is esitatud märkusi. Ta märkis, et eelnõu kohaselt on EDK-d lubatud kasutada põllumajandustoodete tootmiseks. Samas näeb eelnõu ette piirangud: EDK kasutamist põllumajandustoodete tootmise eesmärgil ei loeta lubatuks eelkõige sõiduautos, kuni 3500-kilogrammiga täismassiga veoautos ega muus autos. Sisuliselt piiratakse EDK kasutamine ettevõttesisese põllumajandustoodete tootmisega.

Urmes Kruuse küsis, milliseid masinaid peetakse silmas kuni 3500-kilogrammiga täismassiga veoauto all.

Erkki Miller vastas, et mõeldud on masinaid, mida ei saa kasutada põllumajandustootmiseks (nt väikesed sõiduautod ja kaubikud).

Siim Pohlak küsis, kas üle 3500-kilogrammiga täismassiga masinaid võib kasutada nt viljaveoks ning kas neis on lubatud kasutada erimärgistatud diislikütust.

Erkki Miller selgitas, et mõte oli lubada üksnes ettevõttesisest vedu põldude ja ettevõtte vahel, mitte kaubavedu ettevõttest nt terminali.

Urmes Kruuse küsis, kas EDK kasutamine on lubatud ka põllumajandusettevõtet teenindavate ettevõtete masinates.

Erkki Miller vastas, et teoreetiliselt on see lubatud.

Erkki Miller jätkas ettekandega ning andis ülevaate tähelepanekutest (sh Rahandusministeeriumi (RM) mitteametlikest ettepanekutest), mis saadi EIS-i kooskõlastusringilt (lisa 1). Ta märkis, et üks RMi ettepanek puudutas automaatse ostuõiguse andmise ülevaatamist (ühe hobuse näide).

Urmes Kruuse palus täpsustada, mida tähendab ühe hobuse näide.

Erkki Miller vastas, et kehtiva süsteemi kohaselt tekib ostuõigus põllumajandusega tegeleva isikul, kellel on vähemalt ühe loomühiku jagu loomi.

Erkki Miller jätkas ettekandega ning selgitas, miks eelnõu jäi seisma (lisa 1). Ta märkis, et arutelude käigus leiti vajadus leida lahendus EDK väärkasutuse vähendamiseks juba praegu rakenduvast skeemist. Kõneleja tutvustas EDK väärkasutuse vähendamise ja kasutamise laiendamise võimalusi. Ta märkis, et EDK kasutamise üle teevad järelevalvet Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) ning Maksu- ja Tolliamet (MTA). PRIA kontrollib ostuõiguse nõuete täitmist ning ametil on rikkumise korral võimalus nõuda tagasi riigiabi.

MTA kontrollib aktsiisisoodustuse sihipärast kasutamist. REM koostöös PRIA-ga analüüsis 2025. aasta andmete põhjal diislikütuse ostukoguseid. Kõneleja andis ülevaate nimetatud analüüsi metoodikast ja tulemustest. Analüüsis hinnati, kuidas mõjutaksid võimalikud koguselised piirmäärad senist ostukäitumist. Ta rõhutas, et tegemist on ostukoguste analüüsiga ning EDK tegelikust kasutamisest ülevaade puudub. Analüüs hõlmas 2025. aastal EDK ostuõigust omanud isikuid, nende ostukoguseid, kasutuses olnud põllumajandusmaad, kasvatatavaid kultuure ning põllumajandusloomade andmeid loomühikutes. Analüüsi tulemustest nähtus, et 2025. aastal osteti põllumajanduslikuks tegevuseks ligi 79 mln liitrit erimärgistatud diislikütust. Arvutusliku piirkoguse võrdluses 2025. aasta ostukogusega jäi piirkoguse piiresse 76% klientidest. Nende kasutuses oli 636 663 ha põllumajandusmaad, mis moodustas 72% ostuõigusega klientide kasutuses olnud hektaritest. Samas oleksid need kliendid saanud arvutuslikult osta kokku 121,1 mln liitrit. Aktsiisisoodustuse summa oli 28 mln €. Arvutuslikku piirkogust ületas 23% klientidest. Kui arvestada piirkogust ületanud klientide seoseid isikutega, kes erimärgistatud diislikütust üldse ei olnud, oli üle arvutusliku koguse ostetud 6,5 mln liitrit ehk 8,2% põllumajanduses kasutatud erimärgistatud diislikütuse ostudest. Sellele vastav aktsiisisoodustus oli 2,6 mln €.

Kõneleja märkis, et REM küsis põllumajandussektori esindusorganisatsioonidelt arvamust EDK koguseliste piirangute kohta. Vastustest selgus, et üldiselt selliste piirangute kehtestamist ei toetata. Põhjuseks toodi välja, et kultuuripõhine eristamine ei ole piisav ning kütusekulu ei sõltu üksnes hektaritest või loomühikutest. Piirangud võivad tekitada kütusepuuduse ega arvesta piisavalt ilmastiku ja hooajalisusega. Samuti küsiti, millised tegevused aitaksid väärkasutust vähendada. Vastustes nimetati riskipõhist järelevalvet, andmete riskikontrolli, suurema riskiga juhtumite täpsemat kontrolli, digitaalsete andmete kasutamist ning eraldi numbrimärkide kasutamist sõidukitel, mis kasutavad erimärgistatud diislikütust. Kõneleja andis ülevaate, kuidas on lahendatud põllumajandusmasinates kasutatava kütusega seonduv Lätis, Soomes ja Rootsis. Lätis on põllumajandusmasina ja traktori mõiste määratletud liiklusseaduses. Soomes ja Rootsis toimib aktsiisitagastusega skeem.

Kõneleja märkis, et eelnõu väljatöötamise käigus on arutatud võimalusi vähendada erimärgistatud diislikütuse väärkasutust ja laiendada selle kasutamise võimalusi. Ühe võimalusena on kaalutud diislikütuse koguseliste piirangute kehtestamist põllumajanduskultuuride ja loomühikute alusel. Teise võimalusena on arutatud järelevalve tõhustamist. Vajaduse korral võiks kaaluda ka PRIA-le täiendavate järelevalveülesannete andmist. Lisaks oleks EDK kasutamise laiendamiseks võimalik teha vastav märge liiklusregistri sõidukite andmebaasi. Ühe variandina on nimetatud ka satelliitjälgimissüsteemi kasutamist, mida kasutatakse näiteks kalapüügis.

Andrus Seeme märkis, et praegu on erimärgistatud diislikütust lubatud kasutada ka põllumajandusettevõttele osutatavatel teenustöödel. Ta küsis, kuidas rakenduksid võimalikud koguselised piirmäärad teenustöödele.

Erkki Miller vastas, et teenustöödel erimärgistatud diislikütuse kasutamise võimalust ei ole kavas kaotada. Kui kehtestada piirkogused, tuleb teenustöödele mõelda eraldi skeem.

Urmas Kruuse tundis huvi Vabariigi Valitsuse tegevuskavas ette nähtud EDK kasutamisega seotud tähtaegade vastu.

Erkki Miller vastas, et mitu tähtaega on juba ületatud, sest tegemist on keerulise teemaga. EDK kasutamise osas otsitakse jätkuvalt eri osapooli rahuldavaid lahendusi ja arutelud jätkuvad.

Andrus Seeme küsis, kui palju müüdi Eestis EDK-d enne kehtiva süsteemi rakendumist. Ta avaldas arvamust, et EDK kasutamine on sellest ajast oluliselt vähenenud.

Erkki Miller vastas, et EDK andmed on leitavad PRIA kodulehel. Ta selgitas, et 2023. aastal, kui ostuõiguste skeem rakendus, vähenes EDK kasutus umbes 10 mln liitri võrra. Aastate jooksul on see taas hakanud kasvama.

Anti Allas märkis, et enne kehtiva korra rakendamist oli ka väiksematel tegijatel, sealhulgas

eraisikutel, kes olid PRIA taotlejad, EDK ostuõigus. Ta küsis, kas REM on kaalunud lahendust, mille kohaselt võiks väiksematele tegijatele anda EDK ostuõiguse, kui nad on esitanud PRIA-le toetuse taotluse. Ta uuris, kas on analüüsitud, kui palju on selliseid isikuid, kes tegelevad põllumajandustootmisega, kuid kellel puudub EDK ostuõigus.

Erkki Miller vastas, et ta ei oska sellele küsimusele vastata. Ta lisas, et ostuõigusega isikuid on u 7500. Kui isikud taotlevad PRIA-st toetust, peaks neil üldjuhul olema ka EDK ostuõigus. Kui toetust ei taotleta, võiks ühe võimalusena kaaluda ostuõiguse andmist taotluse alusel.

Urmas Kruuse märkis, et kui tegemist on toetusaluse maaga, peaks üldjuhul olema ka EDK ostuõigus.

Erkki Miller täpsustas, et tegemist peab olema juriidilise või füüsilisest isikust ettevõtjaga.

Anti Allas tegi ettepaneku selgitada välja, kui palju on eraisikuid, kes taotlevad PRIA-st toetusi, kuid kellel puudub EDK ostuõigus. Ta avaldas arvamust, et PRIA toetuse taotlus näitab põllumajanduslikku tegevust, mistõttu võiks selle alusel kaaluda ka EDK ostuõiguse saamist.

Jekaterina Nikitina andis ülevaate EDK kasutusala laiendamisest ja 1. jaanuaril 2023 jõustunud muudatusest, millega loodi õigustatud isikute register (lisa 2). Ta märkis, et müüdnud ja ostetud erimärgistatud diislikütuse koguste vahele võib sisuliselt panna võrdusmärgi. Kuigi ettevõtjad võivad EDK-d ette varuda, ei ole need kogused kuigi suured. Kõneleja selgitas, et enne 1. jaanuari 2023 võis EDK-d tanklast osta sisuliselt igaüks. Tanklapidajal oli küll kohustus fikseerida, mis otstarbel EDK-d ostetakse, kuid sageli seda ei tehtud. Pärast uue korra jõustumist vähenes esimesel aastal tarbimisse lubatud erimärgistatud diislikütuse kogus 11 mln liitri võrra ning riigiabi vähenes ligikaudu 4 mln euro võrra. 2024. ja 2025. aastal olid tarbimisse lubatud kogused samas suurusjärgus, mis näitab olukorra stabiliseerumist. Ta lisas, et MTA teeb igal aastal ligikaudu 150–170 füüsilist kontrolli. Rikkumised ei ole alati tahtlikud, vaid võivad tuleneda ka teadmatusest. Füüsilise kontrolli tegemiseks tuleb esmalt tuvastada riskirühma kuuluvad isikud ning selles osas tehakse koostööd PRIA-ga. Kõneleja nentis, et EDK kasutajad tõlgendavad seadust sageli laialt. Näitena tõi ta juhtumi, kus ettevõtte kasutas EDK-d puhtimisruumi kuivatamiseks. Nimetatud tegevus ei ole otseselt seotud põllumajandustoodete tootmisega. Seetõttu on vaja täpset regulatsiooni ja õigusselgust.

Kõneleja andis ülevaate EDK õigustatud kasutamise laiendamisega kaasnevatest riskidest. Amet näeb peamise ohuna õigusselguse vähenemist, seda just kasutajate jaoks. Praegu ei ole EDK-le kehtestatud koguselisi piiranguid, mistõttu saavad põllumajandustootjad seda osta piiramatus koguses. MTA hinnangul võib selline olukord muutuda kontrollimatuks. Keeruline on eristada masinaid, mida kasutatakse nii põllumajandustöödel kui ka erasõitudeks, nt maastikuautot koos järelhaagisega. Ühel päeval võib sama sõidukit kasutada heina transportimiseks ja teisel päeval erasõitudeks. Tegemist ei pruugi olla tahtliku rikkumisega ning piiri tõmbamine on sageli keeruline. Kui täiendavaid piiranguid ei kehtestata, võib MTA hinnangul suurendada bürokraatia mitte ainult riigi, vaid ka põllumajandustootjate jaoks. Muudatus võib vähendada aktsiisimaksu laekumist riigieelarvesse ja suurendada ebaausat konkurentsi. Kõneleja tutvustas võimalikke riskide maandamise meetmeid. Üks võimalus on ostulimiidi kehtestamine. Üle tuleks vaadata EDK ostuõiguse kehtetuks tunnistamise alused. Praegu on PRIA-l õigus tunnistada ostuõigus kehtetuks juriidilisel isikul kehtiva karistuse korral. Sellest on aga võimalik mööda hiilida, näiteks asutades uue äriühingu, mille kaudu saadakse uuesti EDK ostuõigus.

Andrus Seeme tegi ettepaneku kaaluda ühe võimalusena piirmäärade kehtestamist põllumajanduslikele autodele.

Urmas Kruuse selgitas, et eesmärk on võimaldada EDK kasutamist suurtes traktorveokites, mis kasutavad erirehve.

Jekaterina Nikitina vastas, et ettepanek vajab analüüsi. Ta märkis, et mida selgemalt on sõnastatud EDK kasutusala ja kehtivad piirangud, seda lihtsam on nõudeid järgida põllumajandustootjatel ning kontrollle teha järelevalveasutustel.

Toomas Uiho küsis, kas on kaalutud sektoripõhiste limiitide kehtestamist. Ta märkis, et sektoripõhise statistika alusel oleks võimalik arvutada välja keskmine kütusekulu, mida saaks kasutada limiidi määramisel.

Jekaterina Nikitina vastas, et sektoripõhiste limiitide puhul tuleb arvestada mitme erineva muutujaga (nt ilm, kasutatav tehnika, põllutööde iseloom jne). Ta lisas, et järelevalveasutus üldjuhul ei nõua riigiabi tagasi, sest kasutatud EDK kogust on keeruline kindlaks teha. Amet piirdub üldjuhul trahviga. Ta lisas, et sektoripõhine ligikaudne keskmine kütusekulu on teada ning vastavad andmed on olemas PRIA-l.

Lauri Lelumees lisas, et EL-i õiguse kohaselt tuleb eridiisel märgistada. Erimärgistamisest oleks võimalik loobuda üksnes tagastussüsteemi rakendamise korral. Limiidipõhist lähenemist rakendatakse Lätis ja Leedus. Selline süsteem aitaks vältida olukordi, kus alles aasta või kaks hiljem selgub, et mõni kasutaja on tarbinud samalaadse tootjaga võrreldes kümme või kakskümmend korda suurema koguse kütust. Tagantjärele on EDK kasutamist keeruline tuvastada.

Anti Allas tegi ettepaneku võtta aluseks PRIA registris olevad loomühikud ja toetusalused pindalad ning teha vastav arvutus. Tulemust tuleks võrrelda praegu ostetava erimärgistatud diislikütuse kogusega. Sektoripõhise lähenemisega peavad olema nõus ka põllumajanduse esindusorganisatsioonid.

Urmas Kruuse andis sõna PRIA esindajale.

Kristi Võikar täpsustas, et 2022. aastal müüdi 87,5 mln liitrit EDK-d. Esimesel aastal pärast uue korra rakendumist vähenes müügikogus 76 mln liitrini, seega oli vahe 11,5 mln liitrit. Eelmisel aastal jõuti 81,4 mln liitrini ning vahe oli ligikaudu 6 mln liitrit. PRIA on alates 2023. aastast teinud riskianalüüse. Kogutud andmete põhjal on leitud arvutuslikud piirkogused. Koostöös MTA-ga on välja selgitatud suure riskiga ettevõtted. Istungil esitatud ettepanekud vajavad täiendavat analüüsi ning selleks on vaja aega ja ressursi. Kõneleja märkis, et 99% ostuõigustest antakse automaatselt isikutele, kes on taotlenud pindalapõhiseid toetusi või kelle loomühikud on registreeritud PRIA-s. Tema hinnangul võiks üle vaadata lävendid. Selgust tuleb saada, kas ühe hektari maa või ühe loomühiku alusel peaks ikka saama EDK ostuõiguse.

Jekaterina Nikitina sõnul teeb MTA riskianalüüse ning alustab rikkumise korral menetlust, mille raames pöörduakse ettevõtte poole selgituste saamiseks. Ettevõtja võib põhjendada erimärgistatud diislikütuse kasutamist, kuid selle tagantjärele kontrollimine on keeruline, mistõttu väärkasutus võib jääda tõendamata. Rikkumise tuvastamine on kõige lihtsam füüsilise kontrolli käigus.

Urmas Kruuse palus täpsustada MTA esitatud andmeid EDK kohta.

Jekaterina Nikitina selgitas, et andmed näitavad tarbimisse lubatud erimärgistatud diislikütuse koguseid. Ta nõustus, et osa kütusest võib olla mahutites ladustatud ehk ette varutud. REM ja PRIA esitasid aga EDK ostuandmed, mis kajastavad klientidele juba müüdud koguseid.

Urmas Kruuse küsis, kuidas neid andmeid saab omavahel võrrelda. Ta märkis, et tarbimisse lubatud kogus ei tähenda, et see samal aastal välja ostetakse.

Jekaterina Nikitina vastas, et suurusjärgude võrdluses ei ole MTA ning REM-i ja PRIA andmetes suuri erinevusi. Tarbimisse lubatud erimärgistatud diislikütus ostetakse lõpuks ikkagi välja.

Urmas Kruuse märkis, et väljaost võib kanduda järgmise aasta käibesse, mistõttu ei pruugi tegemist olla konkreetse jooksva aasta analüüsiga. Ta palus selgitada REM-i tehtud analüüsi ostukoguste kohta.

Kristel Maidre selgitas, et üks võrdlus põhines Läti ja Leedu piirkogustel. Kui nende riikide andmetest sobivat piirkogust ei leitud, kasutati Eesti ekspertide hinnanguid. Analüüsist nähtus, et arvutusliku piirkoguse sisse mahtus 76% klientidest ja 72% nende ostukogustest. Need kliendid ostsid kokku 52,1 mln liitrit erimärgistatud diislikütust. Kui nad oleksid ostnud kogu arvutusliku piirkoguse ulatuses, oleksid nad saanud osta 121 mln liitrit. See näitab, et

piirkoguste kehtestamine ilma tõhusa kontrollita võib väärkasutuse riski suurendada.

Urmas Kruuse küsis, milline oleks sellisel juhul riigi kulu. Ta märkis, et riik on juba kokku hoidnud registri tööle rakendamise. Piirkoguste kehtestamine võib kaasa tuua ebaproportsionaalselt suure bürokraatia. Riskipõhine kontroll on väiksema halduskoormusega. Tema hinnangul tuleks olukorra lahendamist alustada traktorautodest. Kui sõiduk sõidab tavaliste rehvidega ja kasutab erimärgistatud diislikütust, on tegemist rikkumisega. Traktorautod on tuvastatavad selgete füüsiliste tunnuste järgi. Kahjuks ei saanud tänasel arutelul osaleda Transpordiameti esindaja. Kerkib küsimus, kui keeruline on registrisse teha märke erirehvide kasutamise kohta.

Kristel Maidre vastas, et registrisse märke tegemine ei ole keeruline, kuid arvestama peab kahte liiki veoautodega. Ühed on sellised, millel on erirehvid, mis võimaldavad vedada põllult näiteks teravilja või silomassi. Teised on tavaliste rehvidega sõidukid, millel on põllumajanduslikud pealisehitused, näiteks söödamikserid. Viimati nimetatud sõidukeid ei tohiks süsteemist välistada. Koostöös Transpordiametiga otsiti võimalusi määratleda, millised veokid võiksid süsteemi kuuluda. Lõpuks jõuti tagasi EL-i energia maksustamise direktiivi juurde, mille kohaselt võib erimärgistatud diislikütust kasutada põllumajandustööde tegemiseks. Kõneleja rõhutas, et küsimus ei ole üksnes erirehvides. Lisaks tuleb määrata, kes kontrollib vastavate masinate registrisse kandmist ja tingimustele vastavust. Ta kommenteeris erasõiduki kasutamist nii põllumajandustootmises kui ka erasõitudeks. Kui sõidukit kasutatakse kahel otstarbel, ei saa selles kasutada erimärgistatud diislikütust. Kui regulatsioon on selles osas ebaselge, tuleb seda täpsustada. Eelnõu väljatöötamise eesmärk ei ole võimaldada erimärgistatud diislikütuse kasutamist mittepõllumajanduslikel töödel. EL-i energia maksustamise direktiivi kohaselt võib soodusmääraga kütust kasutada üksnes põllumajanduslikeks töödeks.

Urmas Kruuse märkis, et söödamikser on eriotstarbeline põllumajandusauto.

Kristel Maidre selgitas, et söödamikser võib olla jäiga või mittejäiga kinnitusega. Kui tegemist on mittejäiga kinnitusega, tuleb siiski lähtuda samast kriteeriumist: veokiga ei tohi teha töid, mis ei ole põllumajanduslikud. Piirmäärade juurde tagasi tulles märkis ta, et analüüsist nähtus küllalt suur hulk kliente, kes kasutavad oluliselt rohkem kütust. Selleks et piirmäärasid saaks rakendada limiitidena või järelevalve alusena, tuleb need ekspertidel üle vaadata. Aruteludes põllumajandussektoriga on esile toodud hirm, et piirmääradega võidakse hakata piirama põllumajandustootmist. Kütusekulu võib erineda näiteks sõltuvalt sellest, kas põllul kasutatakse taimekaitsevahendit või füüsilist tõrjet. Põllul kasutatava kütuse kogus ei sõltu üksnes sellest, kas kasvatatakse nisu, rapsi, tatart või söödakultuuri, vaid ka sellest, milliseid töid põllul tehakse. Eesmärk on olnud, et põllumajandustootja saaks kasutada põllumajandustootmiseks vajalikus koguses erimärgistatud diislikütust. Küsimus on selles, kuidas maandada väärkasutuse riski ning kas seda saab teha riskipõhise või andmepõhise järelevalve kaudu. Kütusekulu sõltub muu hulgas mullastikust ja ilmastikust, mistõttu võib see oluliselt varieeruda.

Jekaterina Nikitina märkis, et üheks võimaluseks oleks väärkasutuse korral haldustrahvi rakendamine. Lahendused ei saa rajaneda üksnes järelevalvele, sest ressursid on piiratud. Ta selgitas riskipõhise lähenemise kitsaskohti. Väärkasutuse kahtluse korral suhtleb MTA ettevõtjaga ning uurib, milleks EDK-d kasutati. Kui selgub, et EDK-d on kasutatud valel otstarbel, palutakse ettevõttel esitada aktsiisideklaratsioon ja deklareerida aktsiisivahe. Kui ettevõtja seda ei tee, võib amet alata trahvi määramiseks süüteomenetlust. Süüteomenetluses kehtivad teistsugused menetlusnõuded, nt ettevõtja võib keelduda selgituste andmisest. See tähendab, et ametil ei pruugi olla alust ega tõendeid tema karistamiseks. See on riskipõhise lähenemise kitsaskoht. Võimalik lahendus oleks haldustrahv, kuid praegu sellist regulatsiooni ei ole.

Siim Pohlak märkis, et tuleb leida mõistlik tasakaal ning ettevõtte iga tegevust ei peaks liialt kontrollima. Kontrollid suurendavad bürokraatiat.

Urmas Kruuse nõustus, et tuleb kaaluda erinevaid lahendusi ning hinnata, kui palju bürokraatiat üks või teine lahendus kaasa toob. Riskipõhist lähenemist kasutatakse ka teistes

valdkondades. Digiriik peaks (super)andmebaaside põhjal suutma teha kontrolle automaatselt. Tekib küsimus, kas ja kuidas peaks seadust muutma, et MTA saaks riskipõhise kontrolli käigus EDK väärkasutuse korral ettevõtjat sanktsioneerida. Ta küsis, kuidas amet tõendab EDK väärkasutust, kui ettevõtja keeldub selgituste andmisest.

Jekaterina Nikitina vastas, et sellisel juhul pöörduakse teiste isikute (nt krediitiasutuse või naabri) poole ja kogutakse muid tõendeid. Kui amet ei suuda väärkasutatud EDK kogust tuvastada või välja arvutada, jääb trahv määramata.

Urmas Kruuse märkis, et tekib vastuolu, kui vilja kuivatamiseks on EDK kasutamine lubatud, kuid puhtimiseks mitte.

Lauri Lelumees märkis, et iga maksusoodustuse puhul on alati teatav hall ala. Mida täpsem on seadus, seda lihtsam on teha järelevalvet. Praegu on seaduses konkreetset kirjas, et EDK-d võib kasutada kuivatis, ja seda luba tuleb kohaldada kitsalt. Maksuhaldur ei saa hakata ise järeldama, et kui EDK-d on lubatud kasutada kuivatis, siis peaks see olema lubatud ka puhtimisel. Kui soovitakse, et EDK-d kasutamise lubamist ka puhtimiseks, tuleks see selgelt seaduses sätestada.

Kristel Maidre lisas, et seepärast jõutigi selleni, et EDK kasutamise regulatsioon ei saa suunata konkreetsele tehnikale. Puhtimine on kindlasti üks osa põllumajanduslikest tegevustest.

Urmas Kruuse märkis, et ministeerium peaks kohtuma EDK küsimustes erinevate osapooltega ning arutama võimalikke lahendusi. Ta avaldas arvamust, et ennekõike tuleks alustada traktorautodest, mis kasutavad erirehve. Eestis on palju suurettevõtteid võrreldes Euroopa keskmisega. Muudatus aitaks hoida kokku nii ettevõtjatel kui ka riigil. Ta avaldas lootust, et vastav seadusemuudatus saab tehtud selle valitsuse ajal.

Anti Allas avaldas arvamust, et aruteludesse tuleks kaasata ka põllumeeste katusorganisatsioonid ning vaja on selgust, kas talunikud on nõus erirehvide lahendusega. Praegu kasutatakse põldudel ka tavaliste rehvidega veokeid, mis veavad vilja või silo.

Urmas Kruuse märkis, et talunikud on olnud sellise lahendusega nõus.

Kristel Maidre sõnul on ministeerium ettevõtjatega sel teemal suhelnud. Erirehvide kasutamise aruteludest jõuti pealisehitusega masinateni, mis kasutavad tavalisi rehve.

Urmas Kruuse märkis, et üheks võimaluseks on veel kasutada põllumajandusmasinatel erimärgilisi numbrimärke.

Anti Allas avaldas arvamust, et lõpp-punkt võiks olla põllumehe enda ladu ning kui toodang liigub laost müüki, siis ei ole tegemist põllumajandusliku tegevusega. Kui ettevõtjad on nõus erirehvide kasutamise lahendusega, maandaks see ka EDK väärkasutamise riske.

Urmas Kruuse sõnul tuleb lisaks mõelda EDK väärkasutamise sanktsioneerimise lahendustele.

Peeter-Tanel Orro juhtis tähelepanu, et seaduse kohaselt on väärkasutus faktipõhine. See, mis tundub ebaloogiline, on seaduse silmis teisejärguline. Väärteo puhul võib pahatahtlik rikkujat keelduda selgituste andmisest ning ameti ülesanne on tõendada EDK väärkasutamist. Limiitide kehtestamine võiks olla üks lahendus.

Jekaterina Nikitina märkis, et üheks sanktsioneerimise võimaluseks oleks EDK ostuõiguse äravõtmine.

Urmas Kruuse tänas osapooli sisuka arutelu ja küsimustele vastamise eest. Ta märkis, et komisjon ootab ministeeriumilt tagasisidet EDK teemalistest kohtumistest ja aruteludest kahe nädala jooksul.

2. Info ja muud küsimused

Infot ja muid küsimusi ei olnud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Urmas Kruuse
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Jaanika Lokk
protokollija